

Kommunernes Klimaudspil

- opgaverne fordeles

Del 2

Indholdsfortegnelse

- 03** Introduktion til Kommunernes Klimaudspil – opgaverne fordeles
- 04 Energiforsyning:**
Strategiske energiplaner - vejen til en vedvarende energiforsyning
Gennem affaldsselskaberne kan kommunerne hjælpe klimaet
Biogas – en fremtidig energikilde?
- 06 Energireduktioner i bygninger:**
Fra energimærke til energibesparelse
Energiforbruget i private boliger skal reduceres
Store muligheder for energibesparelser i den almene boligsektor
- 08 Energirigtige indkøb:**
God økonomi i energirigtige indkøb
Stil krav til grøn strøm
- 10 Energireduktion - trafik:**
Kollektiv trafik - et alternativ til bilen
Alternative drivmidler - vejen til CO₂-reduktion i transportsektoren
- 11 Energireduktion – virksomheder og landbrug:**
Virksomheder og landbrug kan spare penge og CO₂
- 12 Tilpasning - vand:**
Sammenhængende vandplanlægning – en ny måde at håndtere vand på
Mere regn - flere problemer med jordforurening
Kysterne under pres
Klimaet stiller krav til samarbejde i det kommunale beredskab
- 14 Tilpasning – samfundsmæssige værdier:**
En grøn økonomiaftale kan sikre vejene
Bygningsreglementet skal klimasikre byggeriet
- 17 Klimatilpasning – natur:**
Kommunerne skal rejse skove og lave vådområder
Naturen tilpasser sig – det skal naturforvaltningen også
- 18 Tværgående indsatser:**
Kommune- og lokalplaner skal understøtte klimasikringen

Introduktion til Kommunernes Klimaudspil

- opgaverne fordeles

Kommunernes Klimaudspil sætter fokus på, hvori den kommunale opgave består. Udspillet består af to dele. Første del: "Kommunernes Klimaudspil – sammen tager vi udfordringerne op" og anden del, denne pjece: "Kommunernes Klimaudspil – opgaverne fordeles".

Denne anden del bygger på 20 klimapolitikker og gennemgår hele det kommunale område. Opgave for opgave giver udspillet et bud på, hvordan ansvaret bedst fordeles mellem kommunerne og staten.

Første del af klimaudspillet har en mere tværgående indfaldsvinkel. Her tages fat i tre overordnede områder i klimadebatten:

Energiforsyning, transport og vand.

Med Kommunernes Klimaudspil giver KL bolden op til en konstruktiv dialog med regering, folketing, ministerier og styrelser om de kommende års klimaopgaver.

Energiforsyning

Strategiske energiplaner – vejen til en vedvarende energiforsyning

I dag projektgodkender kommunerne nye varmeprojekter. Men projektgodkendelser sikrer ikke en sammenhængende planlægning for større geografiske områder – de sikrer ikke en vurdering af, hvordan vedvarende energi bedst og mest effektivt øges i den lokale energiforsyning – og godkendelserne sikrer slet ikke sammenhæng mellem energiforsyningen og -forbruget. Hvis andelen af vedvarende energi skal forøges – og det skal den for at sikre forsyningssikkerheden og for at reducere Danmarks CO₂-udledning – opstår behovet for at udarbejde strategiske energiplaner.

Den strategiske energiplan er en helhedsorienteret plan, der forholder sig til, hvordan den lokale energiforsyning bedst kan

Naturgassen er ved at slippe op – og Danmark skal reducere sin CO₂-udledning. Det er en udfordring for dansk energipolitik, der i omfang matcher energikrisen i 70'erne. Lige som i 70'erne består udfordringen i forsyningssikkerhed og billig energi, men i dag er også CO₂-reduktion på den politiske dagsorden. Dengang var svaret varmeplaner – i dag skal perspektivet være bredere. Derfor skal kommunerne lave strategiske energiplaner.

omstilles til vedvarende energikilder. Planen kan kobles til kommuneplanen, og den bør kobles til fokus på energiforbruget i bygninger og samspillet med elproduktionen.

Strategisk energiplanlægning spiller godt sammen med kommunens andre opgaver: Myndighedsrollen på varmeforsyningsområdet, planlægningen for erhvervs- og boligområder og kontakten med borgere og virksomheder. Derfor bør staten give kommunerne ansvaret for at lave strategiske energiplaner.

Men skal det blive en succes, er kommunerne afhængige af, at staten udstikker overordnede retningslinjer for udviklingen i energiforsyningen i Danmark.

Det drejer sig blandt andet om, at staten skal vejlede kommunerne om den mest optimale anvendelse af brændslerne. Dertil kommer, at staten skal tage ansvaret for en national kapacitetsplanlægning for affaldsforbrændings- og biogasanlæg – og for samspillet med udfasningen af naturgassen.

Kommunerne skal lave strategiske energiplaner.

Staten skal sikre regelgrundlaget og de nødvendige ressourcer til, at kommunerne kan lave strategiske energiplaner.

Staten skal udstikke de overordnede retningslinjer for udviklingen i energiforsyningen i Danmark.

Gennem affaldsselskaberne kan kommunerne hjælpe klimaet

Affaldsselskaberne har til opgave at behandle vores affald. Det kan gøres på mange måder. Det er emner som klimavenlige teknologier, fokus på ressourceeffektivitet og på at nedbringe affaldsmængderne, som er i spil. Det overordnede formål er, at CO₂-neutralt affald skal erstatte fossile brændsler, og at genanvendt materiale skal erstatte nye

Kommunerne ejer mange af affaldsselskaberne. Derfor kan kommunerne gennem en grøn ejerstrategi være med til at reducere CO₂-udledningen fra behandlingen af affald og sikre at den energi, der kommer fra affaldsforbrændingen, udnyttes mest optimalt i den lokale energiforsyning.

materialer. Det er disse linjer, som kommunerne kan forfølge med et aktivt ejerskab og en grøn ejerstrategi i hånden.

Et aktivt ejerskab spiller rigtig godt sammen med kommunens myndighedsrolle på varmeforsyningsområdet. Her kan kommunen bidrage til at sikre det bedst mulige samspil med den lokale varmeforsyning.

Kommunerne kan gennem et aktivt ejerskab af de fælleskommunale affaldsselskaber være med til at reducere klimakonsekvenserne.

Biogas – en fremtidig energikilde?

Udnyttelsen af gylle til biogas vil kunne nedsætte udledningen af CO₂ fra gyllen markant, og samtidigt vil biogassen kunne erstatte andre mere tunge energiformer, som vi i dag bruger til boligopvarmning. Derfor er der god grund til at se nærmere på biogas som energikilde.

Der er imidlertid stadig nogle udfordringer på vejen. Det står ikke klart, om der er økonomi i det, og om teknologien er god nok. Desuden er der både praktiske og skattemæssige problemer, når biogassen skal distribueres fra anlæggene til forbrugerne.

De statslige myndigheder må tage

Danske husdyr efterlader hvert år 34 millioner tons gylle. Det kan blive til rigtig meget biogas, hvis vi forstår at håndtere det rigtigt. Men både landbruget, staten og kommunerne må spille med.

klar stilling til, om vi skal gå den retning. Skal biogas spille en rolle i energiforsyningen i Danmark, skal der tages nogle initiativer, der hjælper den i gang.

Hvis først staten får sat de overordnede rammer for biogassen, hjælper kommunerne gerne til. Det gælder dels planlægning for, hvor biogasanlæggene kan placeres, dels planlægning for hvordan biogassen bliver en del af den lokale energiforsyning.

Men vigtigst for kommunerne er det, at det lokale element bevares. De biogasanlæg, som kommunerne planlægger for, skal være med til at løse lokale udfordringer, for de

lokale landbrug, det lokale miljø og den lokale energiforsyning.

Kommunerne skal udpege arealer, hvor biogasanlæg kan placeres.

Kommunerne skal integrere biogassen i varmeforsyningen.

Staten skal udstikke de overordnede retningslinjer for biogassen til brug for kommunernes planlægning.

Staten bør tage stilling til, om den vil bidrage økonomisk og i øvrigt støtte udviklingen af brugen af biogas i energiforsyningen.

Fra energimærke til energi-besparelse

Der er behov for at få sat mere skub i energirenoveringen af kommunale bygninger. Derfor arbejder KL blandt andet med en langsigtet kommunal investeringsplan, som skal dokumentere kommunernes behov for anlægsinvesteringer på både kort og længere sigt. Klima-investeringer er et af de centrale indsatsområder.

Indtil videre har fokus været på kommunerne og den forsinkede energimærkning. Forsinkelserne har flere forklaringer. Kommunal-reformen gør, at kommunerne ikke har haft overblik over kommunens bygninger – og hvis energimærkningen skal munde ud i konkrete energirenoveringer, kræver det, at kommunen først sikrer en god

Der er et betydeligt potentiale for reduktion af energiforbruget og dermed CO₂-udledningen i kommunale bygninger. Intentionen med kommunernes energimærkning er at fremme energirenoveringer i kommunale bygninger. Kommunerne er lidt forsinket nu på vej med energimærkning – men hvor er fokus på energirenoveringerne?

koordinering og forankring af opgaven internt i organisationen.

Sideløbende med at kommunerne nu får gennemført den resterende energimærkning, skal der sættes fokus på, hvordan kommunerne kommer skridtet videre til energirenovering – og dermed til realisering af energibesparelser.

Det drejer sig bl.a. om finansieringsmuligheder og målrettet vejledning til kommunerne om organisering og prioritering af initiativer. Processen er ganske omfattende for en gennemsnitskommune. Når kommunen er blevet energimærket, skal der sorteres og prioriteres imellem 2.000 forslag til besparelser fordelt på 460 rap-

porter. Denne udvælgelse kræver god vejledning – og måske endda udvikling af digitale systemer til understøttelse af processen.

Kommunerne skal energirenovere egne bygninger.

KL og kommunerne udarbejder i foråret 2009 en flerårig plan for de kommunale anlægsinvesteringer. Investeringsplanen vil indgå i KL's forhandlinger med regeringen om kommunernes økonomi for 2010.

Staten bør bistå kommunerne med, hvordan de bedst muligt kommer fra energimærkning til energirenovering.

Energiforbruget i private boliger skal reduceres

Kommunerne er den myndighed, som er tættest på borgerne. Det er derfor naturligt, at kommunerne er med til at sprede information til private boligejere om energirenovering og energirigtigt byggeri. Men det er ikke en kommunal opgave at sænke energiforbruget i den private boligmasse.

Derimod bør staten overveje at skabe forskellige incitamenter, som kan fremme energirenovering i private boliger. Det kan være krav om, at der skal laves en energiplan i forbindelse med større ombygninger, at den nuværende energimærkningsordning ændres til en totaløkonomisk ordning, og at der etableres en uafhængig energirådgivning til private boligejere.

Opvarmning af bygninger udgør i dag 40 % af det samlede danske energiforbrug, hvilket gør det til et oplagt sted at sætte ind. En stor del af disse bygninger er private. Kommunerne kan være med til at løfte denne opgave.

Energiforbruget i private boliger har dog en direkte sammenhæng med andelen af vedvarende energi i varmeforsyningen. Jo mindre energiforbrug i bygningerne – jo større procentvis andel af vedvarende energi i varmeforsyningen. Et lavere energiforbrug i de private boliger er derfor også en del af løsningen for at nå de nationale mål om 20 pct. vedvarende energi i forsyningen.

Kommunen er forpligtet til at forsyne borgerne med varme. Én af måderne kommunen kan øge andelen af vedvarende energi i varmeforsyningen på, er ved at arbejde for et mindre energiforbrug i de private boliger. Derfor foreslår KL også, at kommunerne igen skal arbejde aktivt med varmeplanlægning gennem strategiske energiplaner.

Kommunerne kan øge den procentvise andel af vedvarende energi i forsyningen ved at sprede information til private boligejere om energirenovering og energirigtigt byggeri.

Staten kan fremme energirenovering af eksisterende byggeri ved at skabe incitamenter og organisere private tilbud og rådgivning til borgerne.

Store muligheder for energibesparelser i den almene boligsektor

Det er imidlertid staten, der råder over virkemidlerne hertil. Landsbyggefonden har frem til år 2012 fået mulighed for at støtte renovering af almene boliger med 2,4 mia. kr. om året. Men pengene er brugt. Der skal altså mere til, hvis der for alvor skal høstes energibesparelser i den almene boligsektor.

KL ser to muligheder: Enten kan Landsbyggefondens ramme til renovering forøges. Eller at der

Der er 540.000 boliger i den almene boligsektor. Sektoren har et markant renoveringsefterslæb i form af f.eks. betonskader, kuldebroer, dårlig isolering og andre problemer, der giver et stort varmetab. Dermed udgør den almene boligsektor en uomgængelig brik i bestræbelserne på at reducere energiforbruget i boligmassen.

åbnes op for, at ESCO-modellen kan bruges i en tilpasset form i den almene boligsektor. ESCO-modellen er en model, hvor en ekstern part finansierer energibesparelserne, mod at de over en årrække får de driftsbesparelser, der opnås som følge af energibesparelserne. ESCO-modellen vil på den måde kunne holde beboerne risikofrie, og den midlertidige finansiering kan komme fra Landsbyggefonden.

Staten og den almene boligsektor bør fremme energirenoveringen af de almene boliger.

Staten bør overveje enten at forøge Landsbyggefondens renoveringsramme eller åbne mulighed for, at ESCO-modellen i en tillempet form kan anvendes i den almene boligsektor.

Energirigtige indkøb

God økonomi i energirigtige indkøb

Hvert år køber kommunerne produkter og tjenesteydelser for meget store beløb. De kommunale indkøb har ikke kun betydning for den kommunale pengepung men også for udviklingen på markedet. Derfor er det oplagt, at kommunerne overvejer, hvordan de gennem deres indkøb kan bidrage til at lette klimabelastningen.

KL anbefaler kommunerne:

- at lave en indkøbspolitik med en målsætning om energirigtige indkøb
- at sikre, at indkøbsfunktionen og kommunens miljø- og energifolk arbejder sammen om opgaven.

Energirigtige indkøb er en sikker vej til et lavere energiforbrug i kommunerne – men også til økonomiske besparelser. Derfor er det ikke bare godt for klimaet – det er også sundt fornuft.

Der er stadig en række barrierer for energirigtige indkøb. En af dem er markedet, som ikke er gennem-sigtigt. Derfor ville det hjælpe kommunerne, hvis staten stiller større krav til leverandørerne, så det bliver lettere at købe energirigtigt.

Kommunerne kan gennem energirigtige indkøb påvirke markedet, reducere de kommunale udgifter og bidrage til en reduktion af CO₂-udledningen.

Staten bør gennemføre initiativer, der sigter på at gøre markedet mere gennem-sigtigt. Det vil gøre det lettere for kommunerne og andre at købe energirigtige produkter.

Stil krav til grøn strøm

Når kommunerne - som alle andre forbrugere – vælger at købe grøn strøm, skal de sikre sig, at elskabet gør mindst én af følgende tre ting:

- Klipper CO₂-kvoter, hvilket vil sige, at de ikke udnytter de kvoter de har fået tildelt
- Bruger merprisen på grøn strøm til direkte investering i ny kapacitet til produktion af vedvarende energi
- Udsteder en oprindelsesgaranti eller et grønt certifikat sammen med elregningen.

Grøn strøm er dyrere, men der er ingen garanti for, at merprisen bliver brugt til at producere strøm ved hjælp af vedvarende energi. Som det er nu, skal kommunerne stille krav, men staten bør regulere markedet.

Desværre er markedet så ugenemsigtigt, at det ikke er let at være grøn elforbruger, og faktisk er, at de færreste skifter til grøn strøm. Derfor bør staten stille krav til producenterne om en tydelig mærkning, der gør markedet genemsigtigt for forbrugerne og hermed også for kommunerne.

Kommunerne kan ved at stille krav til grøn strøm medvirke til at reducere CO₂-udledningen.

Staten bør stille krav til producenterne, så markedet for grøn strøm bliver mere gennem-sigtigt for kommuner og andre forbrugere.

Kollektiv trafik – et alternativ til bilen

Som medejer og bestiller af den kollektive trafik, som vejmyndighed og planmyndighed har kommunen et medansvar. Sammen med staten kan kommunerne gøre den kollektive trafik til et reelt alternativ til bilen i byerne.

Kodeordet er sammenhæng, og redskabet er mobilitetsplanlægning.

Sammenhæng fordi det er nødvendigt, at der bliver skabt sammenhæng mellem det overordnede vej- og banenet, de lokale vejnet og den kollektive trafik. Uden synergien mellem banenettet og den kollektive bustrafik opnår hverken banen eller den kollektive bustrafik succes. Ikke mindst fordi busserne kører rundt med 2/3 af passagererne.

Men der skal også skabes sammenhæng mellem borgernes og

erhvervslivets transportbehov og fysisk planlægning, miljø og sundhed.

Redskabet er en overordnet mobilitetsplanlægning. Der er behov for nationale mål for den kollektive trafik, og for at de overordnede linjer i fremtidens kollektive infrastruktur bliver lagt fast. Kun herved vil det være muligt at udvikle et godt og velfungerende transport-system, der udnytter de forskellige transportformer, der hvor de har deres styrker.

Det er en fælles udfordring, som skal løses i et samarbejde mellem de mange aktører på området: Vejmyndigheder, kommunen som planmyndighed, de offentlige trafikindkøbere, DSB, trafikskaberne m.fl. Staten må tage førertrøjen og sætte gang i samarbejdet, som

Den kollektive trafik kan reducere CO₂-udledningen i byerne, men det kræver, at både stat og kommuner satser på den kollektive trafik, og at sektoren udvikles.

med fornuft kan tage afsæt i erfaringerne fra "Sjællandsprojektet".

Se pjecen "Kommunernes Klimaudspil – sammen tager vi udfordringerne op" side 9

Kommunerne har et medansvar for udvikling af den kollektive trafik.

Staten skal skabe rammerne for en overordnet mobilitetsplan og for sammenhængen mellem den overordnede mobilitetsplanlægning og mobilitetsplanlægning på lokalt niveau.

Staten skal give den kollektive bustrafik et løft på linje med det løft, der er givet til jernbanerne, idet dette ligger udenfor kommunernes økonomiske muligheder.

Alternative drivmidler – vejen til CO₂-reduktion i transportsektoren

Kommunerne har kun få virkemidler, der understøtter udviklingen af et nyt net for alternative drivmidler: F.eks. som bestiller af den kollektive trafik, som indkøber af en kommunal vognpark og som udbyder af taxakørsel. Imidlertid kan denne type virkemidler kun understøtte udviklingen - ikke drive den frem.

Derfor må staten gå forrest. Staten må tage initiativ til at sætte rammerne for et nyt net for alternative

Høj mobilitet er altafgørende i et moderne samfund. Det er en forudsætning for vækst, og for at kunne leve et moderne liv i alle egne af landet. Derfor skal Danmark satse på alternative drivmidler, som svar på transportsektorens CO₂-problemer.

drivmidler. Staten må afklare, om Danmark skal køre på biobrændsel, el eller brint og i givet fald lægge en strategi for virkeliggørelsen. En sådan beslutning kan kun meningsfyldt træffes på nationalt niveau.

Kommunerne kan gennem grønne krav til den kollektive trafik, den kommunale vognpark, taxakørslen mv. understøtte udviklingen af et distributionsnet for alternative drivmidler.

Staten har til opgave at træffe beslutning om udbredelse af et distributionsnet for alternative drivmidler og tage initiativ til dets etablering.

Energireduktion – virksomheder og landbrug

Virksomheder og landbrug kan spare penge og CO₂

I dag er stat og kommuner godkendelsesmyndighed for 7.500 virksomheder og landbrug.

Kommunen og virksomhederne har i forvejen kendskab til hinanden og er allerede i dialog i mange sammenhænge. Derfor giver det god mening, at virksomhederne, når de søger en miljøgodkendelse, også skal gøre sig overvejelser om, hvordan de vil reducere deres energiforbrug. Kommunen har allerede indsigt i virksomhedens produktion og i, hvad den udleder – og kan hjælpe virksomheden med disse overvejelser. Kommunen kommer regelmæssigt på tilsynsbesøg, og sammen vil virksomheden og kom-

Der er god økonomi i at reducere energiforbruget. Derfor arbejder mange virksomheder og landbrug allerede i dag med reduktion af energiforbruget og dermed CO₂-udledningen. Ved at gøre det til en del af virksomhedernes miljøgodkendelse, kan arbejdet systematiseres, og virksomheder og kommuner kan fokusere på at bringe energiforbruget og dermed CO₂-udledningen ned.

munen kunne følge op på frem-skriddene.

Mange virksomheder skal ikke godkendes af kommunen. Det er virksomheder med et mindre kompliceret produktionsapparat, hvor der ikke er behov for den samme indsigt i virksomheden for at forstå, hvordan den kan spare energi. Derfor kan en aktiv energitjeneste være et godt tilbud til disse virksomheder.

Kommunerne kan via miljøgodkendelser og tilsyn hjælpe virksomhederne til at reducere deres energiforbrug, men det kræver, at staten skal tilvejebringe grundlaget for det.

Staten bør gøre det muligt at regulere CO₂-udledning hos de virksomheder og landbrug, som kommunerne allerede i dag godkender og fører tilsyn med.

Staten bør skabe rammerne for, at energitjenesterne i fremtiden aktivt kan rådgive og vejlede virksomheder og landbrug om CO₂-reducerende tiltag.

Tilpasning – vand

Sammenhængende vandplanlægning – en ny måde at håndtere vand på

Nøgleordet er sammenhængende vandplanlægning, hvor vandet i sine forskellige elementer tænkes sammen. I byerne vil kloakkerne ikke kunne rumme vandmængderne, når det virkelig regner, og kommunerne skal derfor tænke i kunstige søer og kanaler, hvor regnvandet kan opsamles.

Alle arealer må bringes i spil, derfor skal kommunerne have mulighed for at belønne grundejere, der selv håndterer den regn, der falder på deres grund for eksempel ved faskiner eller ved at lægge færre fliser og mindre asfalt.

Kommunerne skal også - i lyset af de nye krav til vandkvaliteten - reducere vandføringen i vandløbene. Det vil føre til oversvømmelser i det åbne land af lavtliggende arealer. Men flere vådområder, søer og våde enge langs vandløbene vil

Når regn bliver til ekstrem regn, sættes byerne under pres. Det kræver handling her og nu. Kommunerne er begyndt at tænke i nye baner, men der er brug for hjælp fra staten.

samtidige skulle til at fungere som buffer, der holder det vand tilbage, der presser sig på indefra landet, så der kommer færre oversvømmelser i byerne.

Kommunerne har også brug for hjælp fra staten. Staten bør skabe mulighed for, at kommunerne kan belønne borgerne – og vejledninger om spildevandsplanlægning og vandløbsregulativer skal ajourføres, så klima bliver en integreret del.

Der bliver behov for store investeringer i tiltag til håndtering af ekstrem regn i de kommende år. Det er endnu uvist, hvad omfanget vil blive, men den enkelte kommune må forvente at skulle investere to-cifrede millionbeløb på område. En del vil traditionelt kunne finansieres over de nuværende takster, men de vil næppe kunne skaffe tilstrækkelig finansiering til opgaven.

Kommunerne skal arbejde med sammenhængende vandplanlægning for at reducere konsekvenserne af de stigende vandmængder i byerne og på landet.

Staten bør skabe mulighed for differentiering af spildevandstaksten.

Staten bør opdatere vejledninger om spildevandsplanlægning og vandløbsregulativer, så klimakonsekvenserne integreres i disse.

Staten og KL skal afdække hvilke dele af den sammenhængende vandplanlægning, der kan finansieres over takster, og hvorledes det resterende finansieringsproblem løses.

Mere regn – flere problemer med jordforurening

Det må forventes, at vintrene bliver mere våde, og somrene bliver mere tørre. Det ændrer betingelserne for, hvordan jord- og grundvandsforurening nedbrydes. Der skal findes andre løsninger på problemerne, og det kan få betydning for, hvad forurenede arealer kan anvendes til.

Kommunerne skal revurdere risikoen ved tidligere forureninger blandt andet i forbindelse med ansøgninger om ændret arealanven-

Når klimaet ændrer sig med flere meget våde og meget tørre perioder, kan risiciene forbundet med gamle jordforureninger ændres til det værre, og f.eks. udgøre en risiko for vandforsyningen.

delse for eksempel fra industri- til boligformål, og det bliver nødvendigt at lave nye risikovurderinger. Det ændrede klima kan også betyde, at en gammel forurening kan komme til at true kvaliteten i en vandforsyning.

Gamle jordforureninger vil banke på i nye forklædninger, og det er kommunernes opgave at sikre, at de håndteres rigtigt. Opgavens omfang vil ændre sig. Det må være statens opgave at bidrage til at skaffe den

nødvendige finansiering til håndtering af den voksende opgave, hvis den skal løses forsvarligt.

Kommunerne skal håndtere de ændrede risici forbundet med jordforureningen, som klimaændringerne fører med sig.

Staten skal sørge for, at ressourcerne følger med opgaven, så kommunerne fortsat kan løse opgaven forsvarligt.

Kysterne under pres

I dag er det kun Vesterhavskysten, som er udpeget som risikoområde, og hvor staten derfor har hovedansvaret. Men klimaet lægger nu pres på kysterne, og kystsikringen skal mange steder forstærkes. Der er allerede sket betydelige materielle skader ved kyster på Sjælland og Fyn. Spørgsmålet er, om den traditionelle organisering med lokale løsninger er tilstrækkelig.

Et eksempel fra Roskilde Fjord viser, at spørgsmålet allerede er aktuelt: En rapport fra Miljøstyrelsen foreslår, at det kan blive nødvendigt med en dæmning mellem Hundested og Rørvig for at beskytte

Stigende havvandsspejl og stærkere storme øger risikoen for stormflod på Danmarks lange kyststrækning. Bortset fra Vesterhavskysten er det den enkelte grundejer, der er ansvarlig for at sikre kysten. Men er det nok i fremtiden?

Roskilde Kommune – og Vikingeskibsmuseet. Sådanne løsninger kalder på en helt anden økonomisk formåen end den, som de enkelte grundejere kan rejse.

KL og staten må i dialog se på, hvad der skal til, for at nye kystområder bliver omfattet af et offentligt medansvar for kystsikringen og på hvordan, der kan findes en model for finansieringen. Det kunne for eksempel være en statslig pulje til kystsikring, der kan anvendes på særlig udsatte kyster.

Kommunerne vil gerne bidrage til at udforme helhedsorienterede kystsikringsprojekter og skabe opbakning til disse, hvis der findes en finansieringsløsning.

Staten skal udpege særlige risikoområder, hvor det offentlige tager et medansvar for kystsikringen.

Staten skal sikre finansieringsgrundlaget for denne supplerende kystsikring evt. ved en statslig kystsikringspulje.

Klimaet stiller krav til samarbejde i det kommunale beredskab

Fremover skal de kommunale beredskaber i højere grad end i dag kunne spille sammen – på tværs af kommunegrænser og med staten. Det kræver øget samarbejde, nye organiseringsformer og revurdering af eksisterende evakuerings- og indkvarteringsplaner.

Der skal også ses på omfanget af materiel. Kommunerne og staten står overfor en fælles udfordring om at finde en optimal løsning på behovet for øget materiel til håndtering af konsekvenserne af klimaændringerne. En mulig løsning kan være, at statens regionale centre

Stormfloder ved kysterne, stormfald i skovene og oversvømmelser i byerne stiller krav til det kommunale redningsberedskab. Omfanget og antallet af ulykker og katastrofer stiger, når det danske klima ændrer sig. Det kommunale redningsberedskab skal kunne håndtere de nye situationer, hvor mange personer skal indkaldes hurtigt til flere og større hændelser.

fungerer som central for fælles ekstra materiel. Det vil være en samfundsøkonomisk god løsning, da det vil reducere mængden af materiel, der står ubenyttet hen i kortere eller længere perioder.

Kommunernes beredskabsopgave vil vokse i omfang, idet klimaændringerne vil føre flere naturulykker og -katastrofer med sig.

Kommunernes redningsberedskaber skal i fremtiden - i højere grad end i dag - kunne spille sammen på tværs af kommunegrænserne og med staten.

Staten må tage initiativ til at finde en praktisk og finansiel løsning på behovet for øget materiel for det samlede beredskab til håndtering af klimaudfordringerne.

Tilpasning – samfundsmæssige værdier

En grøn økonomi-aftale kan sikre vejene

Kommunerne er vejmyndighed for 70.000 km vej, og det er en kommunal opgave at klimasikre vejene. Kommunernes rolle som planmyndighed er vigtig for at holde vandet væk fra vejene. Hensynet til vejene skal inddrages, når vandbassiner og naturprojekter i det åbne land planlægges. Det er første skridt på vejen til at sikre tilgængelighed.

Det drejer sig imidlertid om viden om nye belægningstyper, om at skabe overblik gennem kortlægning af vejene og tilstrækkelige økonomiske ressourcer. Kommunerne råder i dag hverken over den nødvendige viden eller de økonomiske midler, som er nødvendige, hvis opgaven skal håndteres forsvarligt og rettidigt. Staten har ansvaret for de store

Vejene kan ikke tåle vand. Derfor stiller det ændrede klima større krav til vejenes beskaffenhed. Veje, broer og dæmninger undermineres, et stigende grundvandsspejl giver opdrift, så veje kommer til at "svæve", vejene bliver fugtigere, hvorved bæreevnen mindskes, og der opstår huller i belægningen. Det vil i de kommende år kræve betydelige merinvesteringer at få klima- og fremtidssikret det kommunale vejnet.

veje i Danmark. Det vil være naturligt, at staten indsamler og formidler information om nye klimasikrede løsninger, blandt andet inspireret af erfaringer fra lande, der traditionelt har skulle håndtere større regnmængder end herhjemme. Kommunerne har behov for redskaber, der gør det lettere at håndtere den nye situation.

Men kommunerne har også et finansieringsbehov. Klimasikring af Danmarks vejnet bliver en af de helt store udgifter til klimatilpasning i Danmark. Derfor indgår klimasikring af det kommunale vejnet som en del af den kommunale investeringsplan, som KL i de økonomiske forhandlinger vil diskutere med staten.

Kommunerne skal klimasikre det kommunale vejnet.

Kommunerne kan gennem planlægning for håndtering af de forøgede vandmængder reducere skaderne på vejnettet.

Staten må indsamle, systematisere og formidle bedste aktuelle viden om, hvordan vejnettet klimasikres.

Staten og KL skal sammen finde en løsning på kommunernes finansieringsbehov.

Bygningsreglementet skal klimasikre byggeriet

Der kommer mere regn på kortere tid, flere hårde storme, varmere somre og koldere vintre. Det stiller store krav til bygningerne – både de eksisterende og de nyopførte. Bygningerne skal fremover sikres imod stormskader, og et vådere klima nedsætter byggematerialernes holdbarhed, hvilket igen kan påvirke indeklimaet.

Kommunerne skal, når de planlægger nye boligområder, indtænke, at bosætning i fremtiden må ske med større afstand til kyster, søer og vandløb. Kommunerne

Klimatilpasning af byggeriet kan kun reguleres gennem bygningsreglementet. Det skyldes, at kommunerne fra 2009 ikke længere skal byggesagsbehandle tekniske forhold i "ikke komplekst byggeri". Derfor har kommunerne kun få redskaber til at klimasikre byggeriet.

skal overveje, hvordan den øgede nedbør skal håndteres, og blød jordbund vil nogle steder stille nye krav til byggemodning.

Imidlertid er tekniske krav til det private byggeri ikke længere en kommunal opgave. Det reguleres i bygningsreglementet. Det er derfor her, der kan stilles krav til højere sokler, fugtsikringer og andre byggetekniske forhold, der forlænger bygningernes levetid også under ændrede klimatiske forhold. Staten må sikre, at de tekniske regler, der gælder, når

man bygger, kommer til at omfatte klimasikringshensyn og kommer til at spille sammen med den planlægning, som kommunerne har taget hul på.

Kommunerne skal i deres planlægning tage højde for et ændret klima.

Staten skal ændre bygningsreglementet, så de tekniske krav i forbindelse med byggeri kommer til at omfatte klimasikringshensyn.

Kommunerne skal rejse skove og lave vådområder

Skove og vådområder binder CO₂ og bidrager dermed til at reducere Danmarks samlede CO₂-udledning. Vådområder har den fordel, at de også kan bruges til at forsinke vandet – altså til i kortere eller længere tid at holde vandet tilbage i det åbne land. På den måde bliver presset på byernes arealer mindre, når det virkelig regner.

Det er altså effektive værktøjer for kommunerne i håndteringen af de udfordringer, der opstår i kølvandet på klimaændringerne. Dertil kommer, at både skove og vådområder er rigtig gode til at begrænse belastningen med kvælstof og fosfor, som bliver et af de afgørende

Skove og vådområder kan hele tre ting på én gang: De binder CO₂, reducerer udfordringerne med de stigende vandmængder og forbedrer kvaliteten af søer og åer. Derfor er skove og vådområder meget vigtige virkemidler for kommunerne i løsningen af klimaudfordringen.

indsatsområder, når de kommende vand- og naturplaners kvalitetsmål-sætninger skal realiseres.

Det er dog ikke lette værktøjer at bruge. Kommunerne har behov for, at staten skaber rammerne for, at kommunerne kan realisere de nødvendige skovrejsnings- og vådområdeprojekter. Her tænkes på alt fra at anvende jordkøbsnævn til at kunne ekspropriere. Staten må også sikre, at de finansielle rammer er på plads. Først da bliver skovrejsning og etablering af vådområder reelle redskaber for kommunerne i arbejdet med at håndtere udfordringerne med at reducere CO₂ og klimasikre kommunerne.

Kommunerne ser skove og vådområder som et meget effektivt værktøj, men har behov for statens hjælp for at kunne udnytte dem fuldt ud.

Staten må skabe rammerne for, at kommunerne kan rejse skov og lave vådområder.

Staten skal skabe de finansielle rammer for, at skovrejsning og etablering af vådområder også reelt bliver redskaber for kommunerne.

Naturen tilpasser sig – det skal naturforvaltningen også

Når klimaet ændrer sig, ændrer en række naturtyper sig. Nogle arter forsvinder, og andre kommer til. Men hvis vi evner at tilpasse forvaltning af naturen til de nye vilkår, kan det nye klima få en positiv effekt på den danske natur.

Kommunerne kan gøre det lettere for naturen at tilpasse sig, men der er behov for større viden og for, at staten udstikker klare rammer for naturforvaltningen i Danmark.

Staten bør sikre den nødvendige forskning og viden om konsekvenserne af et ændret klima for naturen. Der er behov for, at staten afklarar, om den nuværende

Naturen er god til at tilpasse sig – men den skal have tid og plads. Derfor er der behov for en justering af rammerne for naturforvaltningen i Danmark.

statiske naturbevaringsstrategi skal afløses af en mere dynamisk naturforvaltningsstrategi. En sådan omlægning vil give mulighed for at skabe gode rammer om en naturlig udvikling og danne baggrund for, at staten og KL i fællesskab kan lave nye rammer for naturforvaltningen i Danmark.

Kommunerne kan gøre det lettere for naturen at tilpasse sig, men staten skal sætte bedre rammer herfor.

Staten bør udarbejde et målrettet forskningsprogram for natur og biodiversitet.

Staten må tage stilling til, om der skal ske en ændring fra den nuværende statiske naturbevaringsstrategi til en dynamisk naturforvaltningsstrategi.

Staten og KL skal sammen etablere nye rammer for kommunernes naturforvaltning.

Kommune- og lokalplaner skal understøtte klimasikringen

Planlægning drejer sig om at afveje mange forskellige hensyn i en samlet strategi for udviklingen i kommunen. Kommune- og lokalplanlægningen er et oplagt sted at binde lokale mål på fx skoleområdet sammen med teknik- og miljøområdet eller med fritidsområdet. Planlægningen giver mulighed for at se på tværs. Kommuneplanprocessen er en oplagt mulighed for at få kommunens klimapolitikker ud til borgerne - for at påvirke grundejere og private investorer til at indtænke klimahensynet.

Planområdet giver også mulighed for erstatningsfri regulering af arealanvendelsen. I et klimaperspektiv er ikke mindst arealanven-

Kommunerne kan benytte planredskaberne til at imødegå klimaudfordringerne – det eneste der mangler er en ændring af planloven.

delsen afgørende. Tæthed, byggeri og infrastruktur har stor betydning for transportmønstre og energiforbrug – og dermed også for CO₂-belastningen.

Når det gælder klimaløsninger, bliver kommunernes planlægning for, hvad forskellige arealer kan bruges til, meget vigtig. Kommunen skal planlægge, hvor vedvarende energianlæg kan placeres, hvordan regnvandet kan tænkes ind i det nye bybillede og hvilke arealer, der skal udlægges til vådområder, så vandet fra havet eller oplandet bliver forsinket, inden det når byerne.

Kommune- og lokalplanværktøjet er som skabt til klimaområdet, men kommunerne har brug for, at staten giver kommunerne mulighed for at bruge planredskaberne proaktivt i kampen mod klimaudfordringerne.

Kommunerne kan med fordel bruge kommune- og lokalplanværktøjet til at håndtere klimaudfordringen.

Staten bør skabe muligheden for, at kommunerne kan regulere arealanvendelsen ud fra et klimaperspektiv.

Staten bør gøre håndtering af vand til et fast tema i lokalplanen.

